

Tvar(y) – μορφαί
Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[2011](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2011](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 9. 10. 2011
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 9. 10. 2011

Tvar(y) – μορφαί

Některé klasické (a tradiční) pojmy je třeba nejen znovu promyslit a ustavit, ale někdy i postavit stranou jako nedůležité a dokonce pochybné, přinejmenším však v některých případech jako jen v některých kontextech použitelné. Mezi takovými pojmy (v tomto případě hned dvojicemi pojmů) jsou také tzv. kategorie *morfé* a *hylé*, „*forma*“ a „*materia*“, česky „*tvár*“ a „*látka*“. V posledních desetiletích, vlastně v celém 20. století, došlo třeba v biologii postupně k velkému přesunu důrazů: dnes má morfologie mnohem menší důležitost, než mívala; k podobnému přesunu však docházelo a stále ještě dochází i v jiných oborech, a nejen vědeckých. Problémy s tím spojené bývají někdy provizorně „řešeny“ tím, že se starých termínů užívá sice nadále, ale v jiných, „přenesených“ významech, a autoři se často tváří (a chovají), jako by těch původních významů nebylo (jako např. *forma* pohybu nebo dějiny *formy*; často také místo „*způsobu*“, „*obrazu*“ apod.). A jindy se zase začne užívat jiný termín, aniž by se příliš dbalo na vyjasnění, zda takový jiný termín jen prostě nepokrývá staré významy (např. v němčině *Gestalt*, v češtině zase *třeba podoba* nebo *vzezření*, *fazóna* atd.). A nejčastěji se zapomíná, že „*obsah*“ je tím základním a nejdůležitějším, zatímco „*forma*“ či „*tvár*“ jsou vyměnitelným (či zaměnitelným) „*povrchem*“.

(Písek, 111009-1.)